

Rykrova hvězda ORION stále září

Po mnoha letech zapomnění se koncem června 2016 osobnost Zdeňka Rykra, českého malíře, sochaře, grafika, kreslíře, reklamního designéra, ilustrátora, žurnalisty, scénografa, dostala do všeobecného povědomí. Stalo se tak díky Národní galerii v Praze, která 27. 5. 2016 otevřela brány výstavy děl tohoto významného umělce a ve Veletržním paláci. Výstava je profilem jeho děl včetně jeho úspěchů v reklamním designérství, které mají úzký vztah i ke sběratelství výplatních otisků (končí 28. 8. 2016). Zdeněk Rykr byl kmenovým reklamním designérem několika průmyslových a obchodních firem za 1. republiky a zasloužil se i o profesionální návrhy štočků pro označení oprávněného uživatele výplatního otisku. I díky němu je prvorepublikové období výplatních otisků hodnoceno vysoko a jeho otisky hledány sběrateli.

Kronika života Zdeňka Rykra

- 1910 (26. 10.) Narodil se v nádražní budově v Chotěboři v rodině úředníka Severozápadní dráhy
- 1907 Otec byl přeložen do Kolína na funkci drážního inspektora. Jeho domovem byla opět nádražní budova. Železnice, vlaky, koleje – to je jeho osud od začátku do konce života.
- V Kolíně vychodil obecnou školu a poté reálné gymnázium
- 1908 Jeho nejranější kresba vznikla v tomto roce.
- 1917 Ve výloze Kaškova knihkupectví v Kolíně vystavil svou kresbu „Promenáda“. Po dnech musela být z výlohy odstraněna pro pobouření veřejnosti.
- 1919 Úspěšně složil maturitu. Působí jako vychovatel mladého hraběte Prokopa Lažanského na zámku Chyše. Začíná se malbám včetně štětcových kreseb. Vznikají první díla.
- 1920 Vytvořil první reklamní plakáty pro Kolínskou rafinérii petroleje. Začal spolupracovat is ostatními firmami (Pála Slaný, PALABA,).
- 1920 Koná se první výstava (práce z Chyše, krajinné obrazy Polabí a okolí Kolína)
- 1920 Nebyl přijat na AVU, vzdělává se jako samouk. Vstoupil na Filosofickou fakultu UK, vystudoval dějiny umění a klasickou archeologii.
- 1921(5.3.) Navázal pevný kontakt s firmou A. Maršner (později ORION, ještě později Nestlé). Byl pověřen později „návrhy reklamních předmětů, plakátů, emballáží apod.“. V době uzavření kontraktu se firma jmenovala : “ První česká akciová společnost továren

na orientálské cukrovinky a čokoládu na královských Vinohradech dříve A. Maršner“.

Vznikla čtyřcípá hvězda, existující dnes na výrobcích firmy (skica z r. 1921).

1923 Vytvořen „mouřenín labužnický vychutnávající vůni šálkalahodné kávy“ pro firmu
ORION

1924 Ukončil studium na UK obhájením doktora filosofie. Stále tvoří malby a volnou
grafiku.

20. léta Působí jako fejetonista v časopisech Trn, Tribuna, rediguje časopis Domov a svět.

Pokračuje ve spolupráci s ORIONem, od uměleckého poradce přes návrháře
až na šéfa reklamního oddělení.

1924 Pohostinsky navrhuje výpravy pro Národní divadlo.

1925 Pracuje v ND jako scénograf.

Prochází různými styly: postimpresionismem, expresionismem, novoklasicismem,
realismem, neo-fauvismem, kubismem, purismem, novou věcností, konstruktivismem,
surrealismem, abstraktní tvorbou, gestickými malbami, koláží, asambláží. Každý pořádá
výstavy (www.creativoas.cz), které doprovází jím psaný katalog.

1927 Kolínu věnoval knižní sérii velkých akvarelových kreseb „Kolín“. Dostává se do styku s
uměleckými osobnostmi (Den, Štorch-Marien, Funke). Aktivně působí ve Studentském
klubu mladých.

30. léta Na jedné cestě do zahraničí se seznamuje se svou budoucí manželkou Miladou

Součkovou, literátkou, členkou Pražského lingvistického kroužku a absolventkou
přírodních věd na UK, Rykrova manželka přežila Rykra o více než 40 let,

po roce 1945 pracovala jako kulturní atašé čs. konzulátu v New Yorku, po roce 1948

v USA zůstala, od roku 1963 pracovala na Harvardově univerzitě jako knihovnice, poté

přednášela českou a slovanskou literaturu

1937 Ministerstvo obchodu pověřilo Z. Rykra, aby vytvořil sérii reklamních plakátů na téma Krásy

Československa, byl autorem výstavní expozice turistického ruchu v Čs. pavilónu.

Vstupuje do Salonu Nadnezavislych.

1940 Dobrovolně odchází ze světa. Umírá pod koly rychlíku směřujícího přes Plzeň do Paříže

nedaleko barrandovské skály. Píše se datum 15. 1.

Díky tomu, že Zdeněk Rykr „zakotvil“ v oboru průmyslové reklamy u Orionky a dalších firem u nás i v zahraničí, výrazně se podepsal i do vzhledu jednoho z nástrojů reklamy – výplatního otisku. Jeho hvězda zvěčněná na výplatním otisku z roku 1928 a z dalších let, jakož i jeho atypické psací písmo pro název Orion. Pracoval i pro další firmy – Pála, Palába, Bat'a, Káva Kulík je docela možné, že se v budoucnu dočkáme i dalších PŘEKVAPENÍ o AUTORSTVÍ ZDENKA RYKRA u JINÝCH VÝPLATNÍCH OTISKŮ.

Zaměřil se sběratelé i na uměleckou stránku výplatních otisků, zejména první republiky, jedné z nejhezčích otisků devadesátileté historie těchto poštovně historických artefaktů? Vždyť o výtvarnících a rytčích štočků toho víme žalostně málo. Zdeněk Rykr je pro nás sběratele velká šance. Jeho tvorba pro průmyslovou reklamu též.

Nebyl jediným výtvarníkem – bylo jich více – Albert Jonáš, Jiří Šolár, J. Pavkos, Svatopluk TUREK, Emil Weiss, Leopold Richter, Xander, Cubr-Pokorný, IEO Heilbrunn a další. Na tomto poli nás čeká ještě hodně práce. Byli i tito umělci návrháři štočků pro výplatní otisky?

V obrazové části můžeme spatřit fotografii zeňka Rykra v ateliéru, rodný dům (či nádraží) v Chotěboři s detailem pamětní desky o narození a úmrtí, umělecké ukázky průmyslové a obchodní reklamní tvorby – orionská hvězda, mouřenín, obal na čokoládu s typickým psacím písmem, balicí papír a obal pro Orion,

současné obaly na výrobky firmy NESTLÉ – pokračovatele A. Mašnera a Orionky, výplatní otisky Orionky s proslulou hvězdou a psacím názvem Orionky (od roku 1928) a pozdější úpravu otisku. Pozorný čtenář si jistě přečetl článek Pavla Jecha ve Filatelii o ohnutém křídélku, obraz Prahy z roku 1935, různé obrazy různých stylů Zdenka Rykra z různých časových období převzatých z veřejných zdrojů.

Zdroje:

1/ <http://strategie.e15.cz>

2/ www.ngprague.cz

3/ www.creativoas.cz

4/ <https://cs.wikipedia.org/wiki>

5/ www.cvstyle.cz

6/ www.kulTurissimo.cz

7/ www.dedictvivysociny.cz

Přidáno: VII/2016

Autor: Ivan Leiš